

	Центральнoукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	<b>Силабус навчальної дисципліни</b>				
		<b>ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ</b>				
		<b>Статус дисципліни: Нормативна</b>				
<b>Галузь знань</b>		03 Гуманітарні науки				
<b>Спеціальність</b>		035 Філологія				
<b>Освітня програма</b>		Філологія				
<b>Рівень вищої освіти</b>		третій (освітньо-науковий)				
<b>Форма навчання</b>		денна				
<b>Курс</b>		I курс				
<b>Семестр</b>		1,2 семестр				
<b>Обсяг дисципліни</b>		Кредити	<b>3</b>	Години	<b>90</b>	
		Лекційні				<b>16</b>
		Практичні/семінарські				<b>14</b>
		Лабораторні				-
		Самостійна робота				<b>60</b>
<b>Семестровий контроль</b>		<b>Залік/Екзамен</b>				
<b>Викладач</b>		Доктор філософських наук, професор, Харченко Ю.В.				
<b>Контактна інформація</b>		<b>kharchenkojv@gmail.com</b>				
<b>Кафедра</b>		Кафедра філософії, політології та психології				
<b>Факультет</b>		Факультет історії, бізнес-освіти та права				
<b>Предмет навчання (Що буде вивчатися)</b>		Курс «Філософія та методологія науки» спрямований на засвоєння найважливіших питань філософії науки, методології науки, теорії пізнання. В процесі вивчення курсу особлива увага приділяється методологічним питанням, які мають велике значення для майбутніх учених, які працюватимуть у різних галузях наукового знання. Курс включає основні положення актуальних сьогодні у філософії методологій науки.				
<b>Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)</b>		<b>Метою</b> пропонуваного курсу є ґрунтовна підготовка майбутніх аспірантів у сфері філософії та методології науки, а також у сфері філософії пізнання, що передбачає поглиблення вже здобутих при вивченні фундаментальних філософських дисциплін навичок філософської рефлексії та активне їх залучення до науково-пізнавальної діяльності.				
<b>Компетентності</b>		<p><b>ІК</b> – Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології компетентності (ЗК) Інтегральна компетентність у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення: нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p><b>ЗК 1.</b> Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p><b>ЗК 2.</b> Знання стандартів сучасної науково-дослідницької діяльності, вимог, необхідних для втілення наукового дослідження та опублікування, включаючи критичну обізнаність та інтелектуальну чесність.</p>				

	<p><b>ЗК 4.</b> Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні оригінальні концепції.</p> <p><b>ЗК 7.</b> Дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження.</p> <p><b>ФК 1.</b> Уміння аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів з урахуванням міжнародних стандартів і рекомендацій.</p> <p><b>ФК 7.</b> Здатність на основі вивчення літературної/мовної інформації продукувати власні ідеї та гіпотези.</p> <p><b>ФК 8.</b> Здатність в умовах методологічного плюралізму в сучасній філології обирати оптимальну методологічну стратегію для самостійного вирішення науково-дослідних завдань у сфері професійної діяльності.</p> <p><b>ФК 9.</b> Неухильно дотримуватися засад наукової доброчесності та обстоювати їх у колективі.</p>
<p><b>Програмні результати</b> <i>(Чому можна навчитися)</i></p>	<p><b>ПРН 2.</b> Знати стандарти сучасної науково-дослідницької діяльності, вимоги, потрібні для втілення наукового дослідження та його опублікування.</p> <p><b>ПРН 4.</b> Обґрунтовувати вибір адекватної методології для предмету філологічного дослідження, запроваджувати актуальні методи наукових досліджень для розв'язання визначено кола проблем і завдань у галузі літературознавства/мовознавства.</p> <p><b>ПРН 6.</b> Аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати норми, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності.</p> <p><b>ПРН 7.</b> Дотримуватися норм наукової етики під час здійснення науково-інноваційної діяльності та проведення власного дослідження.</p>

## **Зміст дисципліни**

### **ТЕМИ ЛЕКЦІЙ**

**Лекція 1.** Роль та призначення науки. Наука як предмет філософського дослідження.

**Лекція 2.** Становлення наукового знання в історії філософії.

**Лекція 3.** Становлення і розвиток сучасної науки. Основні періоди.

**Лекція 4.** Структура наукового знання.

**Лекція 5.** Розвиток наукового знання.

**Лекція 6.** Наука як фундаментальна соціальна практика.

**Лекція 7.** Науки як сфера етики.

**Лекція 8.** Наука як явище культури.

**Лекція 9.** Методологія наукового дослідження.

**Лекція 10.** Рівні наукового пізнання.

**Лекція 11.** Вплив філософії на формування наукової картини світу.

**Лекція 12.** Синергетика та наука.

**Лекція 13.** Значення наукової раціональності як філософської проблеми.

**Лекція 14.** Метод і методологія. Класифікація методів.

**Лекція 15.** Методологія індуктивізму.

**Лекція 16.** Методологія фальсифікаціонізму.

**Лекція 17.** Методологія конвенціоналізму.

**Лекція 18.** Методологія історизму.

### **ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

#### **Тема 1. Сміслові грані поняття науки**

Багатогранність феномену науки.

Наука як система знань.

Наука як особливий вид діяльності.

Наука як соціальний інститут.

#### **Тема 2. Становлення наукового знання в докласичний період**

Історична поліморфність наукового знання.

Значення античності у становленні теоретичного знання.

Середньовічні погляди на теоретичне і експериментальне знання.

#### **Тема 3. Основні періоди розвитку сучасної науки**

Становлення сучасної науки в добу Нового часу.

Новації некласичного періоду розвитку науки.

Особливості постнекласичної наукової парадигми.

#### **Тема 4. Структура наукового знання**

Емпіричний рівень наукового дослідження.

Теоретичний рівень науки.

Взаємозв'язок теорії і емпірії.

	<p>Метатеоретичний ступінь наукового пізнання.</p> <p><b>Тема 5. Динаміка наукового знання</b>          Основні характеристики розвитку науки.          Еволюційні і революційні періоди розвитку науки.          Кумулятивізм і теза про неспівмірність теорій.          Інтерналізм і екстерналізм у поясненні розвитку науки.</p> <p><b>Тема 6. Соціальна природа науки</b>          Історичне становлення науки як соціального інституту.          Поняття наукового співтовариства.          Принципи наукової комунікації.          Зміна статусу науки в інформаційному суспільстві.</p> <p><b>Тема 7. Етика науки</b>          Ідеал ціннісно нейтральної науки і його невиправданість.          Поняття наукового етосу.          Екологізація і гуманізація наукової свідомості.</p> <p><b>Тема 8. Наука як феномен культури</b>          Наука і міфологічна свідомість.          Наука і релігія. Наука і філософія. Наука і мистецтво.          Постпозитивістське відкриття соціокультурної зумовленості науки.          Наука як символічна система.          Значення науки для формування сучасної цивілізації.</p> <p><b>Тема 9. Метод і методологія. Класифікація методів.</b>          Загальнонаукові методи і прийоми дослідження.          Загальнонаукові методологічні принципи як вимоги до наукової теорії: вимога перевірюваності.          Вимога максимальної узагальненості теорії.          Вимога перебачувальної сили теорії, вимога принципової простоти теорії.</p> <p><b>Тема 10. Методологія індуктивізму.</b>          Метод верифікації. Завдання індуктивно орієнтованої науки.          Неможливість створення методології прогнозуючого характеру при дослідженні конкретних питань.          Судження як інструмент, істинність або хибність його ствердження. Істинність складного речення – функція істинності його складових.          Використання поняття істини при співставленні двох висловлювань.</p> <p><b>Тема 11. Методологія фальсифікаціонізму.</b>          Проблема зростання знання.          Перехід від аналізу структури до аналізу процесу.          Фальсифікаціонізм як кодекс методологічних угод.</p>
<p><b>Критерії оцінювання роботи студентів</b></p>	<p><b>Політика виставлення балів. Вимоги викладача</b>  <b>Критеріями оцінки є:</b>  <b>виконання письмових завдань:</b>          повнота розкриття питання;          цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;          акуратність оформлення письмової роботи.          Максимальний бал за виступ з питань певної теми на <b>семінарському занятті – 10 балів.</b>  <b>До 15-ти балів</b> аспірант може отримати за виконані завдання <b>самостійної роботи</b> з певної теми, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.  <u><b>35 балів</b> аспірант може отримати за <b>індивідуальне науково-дослідне завдання.</b></u></p>

За виконання контрольних робіт аспірант отримує бали, які враховуються в процесі розрахунків підсумкової семестрової оцінки:

Максимальна кількість балів – **40 (1-ша робота), 30 (2-га робота).**

Результати контрольних робіт доводяться до відома аспірантів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання контрольних робіт допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

### **ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ**

З дисципліни «Філософія та методологія науки» передбачена така форма семестрового контролю, як **залік**, який проводиться наприкінці I семестру та **екзамен**, наприкінці II семестру.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю. Залік виставляється за результатами роботи впродовж усього семестру.

Усім аспірантам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та дворівневою шкалою «зараховано», «не зараховано», за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку. У випадку отримання менше 60 балів (FX,F) за результатами семестрового контролю, аспірант обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

#### **Розподіл балів**

#### **Дисципліна «Філософія та методологія науки»**

Поточне тестування та самостійна робота

<i>№ 1</i>				<i>№ 2</i>		
Т. 1	Т.2	Т. 3	КР 1	Т. 4	Т. 5	
5	5	5		40	5	5

T1, T2 ... T9 – теми розділів.

#### **ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	<b>A</b>	відмінно
82-89	<b>B</b>	добре
74-81	<b>C</b>	
64-73	<b>D</b>	задовільно
60-63	<b>E</b>	

	35-59	FX	незадовільно з можл повторного складання	віс
	0-34	F	незадовільно з обов'я повторним вив дисципліни	ков енн
<b>Політика курсу</b>	<p style="text-align: center;"><b>Вимоги викладача</b></p> <p>1. Засвоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій та семінарських занять.</p> <p>2. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін (допускається перескладання контрольних робіт для підвищення балів).</p> <p>3. Якщо студент відсутній із поважної причини, або бажає підвищити бал за різні види робіт (семінарське заняття, самостійну роботу) він має можливість здати виконані завдання на консультації.</p>			
<b>Інформаційне забезпечення</b>	<p style="text-align: center;"><b>СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Декарт Р. Міркування про метод. Київ : Тандем, 2001. 104 с.</li> <li>2. Добронравова І. С. Філософія та методологія науки : підруч. / І. С. Добронравова, Л. Сидоренко. Київ: ВЦ «Київський університет», 2008. 223 с.</li> <li>3. Батурин, В.К. Філософія науки: Учебное пособие / В.К. Батурин. - М.: Юнити-Дана, 2013. - 303 с.</li> <li>4. Батурин, В.К. Філософія науки: Учебное пособие / В.К. Батурин. - М.: Юнити, 2015. - 303 с.</li> <li>5. Бельская, Е.Ю. История и философия науки (Философия науки): Учебное пособие / Е.Ю. Бельская, Н.П. Волкова, М.А. Иванов; Под ред. Ю.В. Крынева, Л.Е. Моторина. - М.: Альфа-М, Инфра-М, 2012. - 416 с.</li> <li>6. Бессонов, Б.Н. История и философия науки: Учебное пособие для магистров / Б.Н. Бессонов. - Люберцы: Юрайт, 2016. - 394 с.</li> <li>7. Борзенков, В.Г. История и философия науки. В 4 кн. Кн. 1: Общие вопросы / В.Г. Борзенков. - М.: Моск.университета, 2009. - 264 с.</li> <li>8. Борзенков, В.Г. Философия науки. На пути к единству науки: Учебное пособие / В.Г. Борзенков. - М.: КДУ, 2008. - 320 с.</li> <li>9. Борзенков, В.Г. Философия науки. На пути к единству науки / В.Г. Борзенков. - М.: КДУ, 2008. - 320 с.</li> <li>10. Борзенков, В.Г. История и философия науки. В 4 кн. Кн. 1: Общие вопросы / В.Г. Борзенков. - М.: Моск.университета, 2012. - 264 с.</li> <li>11. Булдаков, С.К. История и философия науки: Учебное пособие для аспирантов и соискателей ученой степени кандидата наук / С.К. Булдаков. - М.: ИЦ РИОР, 2013. - 141 с.</li> <li>12. Булдаков, С.К. История и философия науки: Учебное пособие / С.К. Булдаков. - М.: Риор, 2014. - 256 с.</li> <li>13. Бучило, Н.Ф. История и философия науки: Учебное пособие / Н.Ф. Бучило, И.А. Исаев. - М.: Проспект, 2016. - 432 с.</li> <li>14. Вальяно, М.В. История и философия науки: Учебное пособие / М.В. Вальяно.. - М.: Альфа-М, Инфра-М, 2012. - 208 с.</li> <li>15. Вечканов, В.Э. История и философия науки: Учебное пособие / В.Э. Вечканов. - М.: ИЦ РИОР, НИЦ Инфра-М, 2013. - 256 с.</li> <li>16. Вечканов, В.Э. История и философия науки: Учебное пособие / В.Э. Вечканов. - М.: Риор, 2011. - 128 с.</li> <li>17. Гагаев, А.А. Философия здравого смысла: Критика оснований разума. Книга 2-2: Здравый смысл как основание науки / А.А. Гагаев, П.А. Гагаев. - М.: Ленанд, 2015. - 568 с.</li> <li>18. Гагаев, А.А. Философия здравого смысла: Критика оснований разума. Книга 2-1: Здравый смысл как основание науки. Ч.1 / А.А. Гагаев, П.А. Гагаев.</li> </ol>			

- М.: Ленанд, 2015. - 672 с.
19. Гришунин, С.И. Философия науки. Основные концепции и проблемы / С.И. Гришунин. - М.: КД Либроком, 2009. - 224 с.
  20. Гусева, Е.А. Философия и история науки: Учебник / Е.А. Гусева, В.Е. Леонов. - М.: НИЦ Инфра-М, 2013. - 128 с.
  21. Гусева, Е.А. Философия и история науки: Учебник / Е.А. Гусева, В.Е. Леонов. - М.: Инфра-М, 2018. - 32 с.
  22. Джексон, Т. Философия. Иллюстрированная хронология науки / Т. Джексон. - М.: АСТ, 2017. - 224 с.
  23. Зайчик, Ц.Р. История и философия науки и техники. Книга 2. Философия науки и техники / Ц.Р. Зайчик. - М.: ДеЛи плюс, 2011. - 320 с.
  24. Зайчик, Ц.Р. История и философия науки и техники Кн. 1 История науки и техники / Ц.Р. Зайчик. - М.: ДеЛи Принт, 2010. - 480 с.
  25. Золотухин, В.Е. История и философия науки для аспирантов: кандидатский экзамен за 48 часов: учебное пособие / В.Е. Золотухин. - Рн/Д: Феникс, 2017. - 158 с.
  26. Канке, В.А. Специальная и общая философия науки. Энциклопедия: Словарь / В.А. Канке. - М.: Инфра-М, 2018. - 80 с.
  27. Карако, П.С. Философия и методология науки: В.И. Вернадский. Учение о биосфере и ноосфере / П.С. Карако.. - Мн.: Экоперспектива, 2008. - 262 с.
  28. Касавин, И.Т. Социальная философия науки. российская перспектива / И.Т. Касавин. - М.: КноРус, 2018. - 479 с.
  29. Кохановский, В.П. Философия науки: Учебное пособие / В.П. Кохановский, В.И. Пржиленский, Е.А. Сергодеева. - М.: Норма, 2017. - 416 с.
  30. Кохановский, В.П. Философия науки: Учебное пособие / В.П. Кохановский, В.И. Пржиленский, Е.А. Сергодеева. - М.: ИКЦ МарТ, МарТ, 2006. - 496 с.
  31. Крянев, Ю.В. История и философия науки (Философия науки): Учебное пособие / Ю.В. Крянев, Е.Ю. Бельская, Н.П. Волкова. - М.: Альфа-М, 2016. - 366 с.
  32. Кузнецов, Б.Г. Философия оптимизма: Перспективы науки и философские основы прогноза / Б.Г. Кузнецов. - М.: Ленанд, 2019. - 360 с.
  33. Лебедев, С.А. Философия науки: краткая энциклопедия (основные направления, концепции, категории) / С.А. Лебедев. - М.: Академический проект, 2008. - 692 с.
  34. Лебедев, С.А. Философия науки: Терминологический словарь / С.А. Лебедев. - М.: Академический проспект, 2011. - 269 с.
  35. Лебедев, С.А. Философия науки: общие проблемы: Учебное пособие / С.А. Лебедев.. - М.: МГУ, 2012. - 336 с.
  36. Лебедев, С.А. Философия науки. Терминологический словарь / С.А. Лебедев. - М.: Академический проект, 2011. - 269 с.
  37. Лебедев, С.А. История и философия науки / С.А. Лебедев, В.А. Рубочкин. - М.: Моск. университета, 2010. - 200 с.
  38. Лебедев, С.А. Эпистемология и философия науки. Класическая и неклассическая: Учебное пособие / С.А. Лебедев, С.Н. Косьюков. - М.: Академический проект, 2014. - 295 с.
  39. Лешкевич, Т.Г. Философия науки: Учебное пособие / Т.Г. Лешкевич, И.К. Лисеев. - М.: Инфра-М, 2018. - 512 с.
  40. Мареева, Е.В. Философия науки: Учебное пособие / Е.В. Мареева, С.Н. Мареев, А.Д. Майданский. - М.: Инфра-М, 2018. - 544 с.
  41. Мареева, Е.В. Философия науки: Учебное пособие для аспирантов и соискателей / Е.В. Мареева, С.Н. Мареев, А.Д. Майданский. - М.: Инфра-М, 2012. - 333 с.
  42. Маринко, Г.И. История и философия науки. В 4 кн. Кн. 2: История и философия наук об управлении. / Г.И. Маринко, Е.М. Панина. - М.: Моск. университета, 2012. - 240 с.
  43. Матяш, Т.П. История и философия науки (для аспирантов) / Т.П. Матяш, Е.Ю. Положенкова, К.В. Воденко. - М.: КноРус, 2014. - 384 с.
  44. Никитич, Л.А. История и философия науки: Учебное пособие / Л.А. Никитич. - М.: Юнити, 2012. - 335 с.
  45. Никифоров, А.Л. Философия и история науки: Учебное пособие / А.Л. Никифоров. - М.: Инфра-М, 2018. - 384 с.
  46. Новиков, А.С. Структурный анализ науки: Проблемы. Поиски. Открытия. (Философия научного поиска) / А.С. Новиков. - М.: Ленанд, 2015. - 480 с.
  47. Оришев, А.Б. История и философия науки: Учебное пособие / А.Б. Оришев, А.А. Мамедов, К.И. Ромашкин. - М.: Риор, 2016. - 109 с.

48. Островский, Э.В. История и философия науки: Учебное пособие / Э.В. Островский. - М.: Вузовский учебник, НИЦ Инфра-М, 2013. - 328 с.

49. Островский, Э.В. История и философия науки: Учебное пособие / Э.В. Островский. - М.: Вузовский учебник, 2014. - 200 с.

50. Платонова, С.И. История и философия науки: Учебное пособие / С.И. Платонова. - М.: Риор, 2019. - 128 с.

51. Рузавин, Г.И. Философия науки: Учебное пособие / Г.И. Рузавин. - М.: Юнити, 2012. - 400 с.

52. Светлов, В.А. Философия и методология науки: Учебное пособие / В.А. Светлов, И.А. Пфаненштиль. - М.: Инфра-М, 2019. - 288 с.

53. Смирнова, О.В. Философия науки и техники: Учебное пособие / О.В. Смирнова. - М.: Флинта, 2014. - 296 с.

54. Старостин, А.М. Философия науки: Учебное пособие / А.М. Старостин. - М.: Дашков и К, 2016. - 368 с.

55. Старостин, А.М. Философия науки: Учебное пособие / А.М. Старостин и др. - М.: Дашков и К, 2016. - 368 с.

56. Степин, В.С. История и философия науки / В.С. Степин. - М.: Академический проспект, 2012. - 423 с.

57. Степин, В.С. История и философия науки / В.С. Степин. - М.: Академический проект, 2014. - 424 с.

58. Степин, В.С. Философия и методология науки / В.С. Степин. - М.: Академический проект, 2015. - 716 с.

59. Франк, Ф. Философия науки: Связь между наукой и философией. Пер. с англ. / Ф. Франк. - М.: Издательство ЛКИ, 2010. - 512 с.

60. Шишков, И.З. История и философия науки / И.З. Шишков. - М.: Ленанд, 2019. - 664 с.

61. Шишков, И.З. История и философия науки / И.З. Шишков. - М.: Ленанд, 2018. - 664 с.

62. Kharchenko Julia, Kharchenko Sergej, Olena Sidorkina, Alla Fabrika and Oleg Rusul 2020 Features of application of fundamental knowledge in innovative space: ontological aspect E3S Web of Conferences **157**, 04012 (2020) DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015704012>

63. Kharchenko Julia, Kharchenko Sergej, Lavrinenko Svetlana and Antipova Olga 2020 Management of social virtuum as a singular space-time continuum and its logistics: phenomenological divergence and convergence E3S Web of Conferences **175**, 15036 (2020) DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202017515036>

64. Kharchenko Julia, Sergej Kharchenko, Olena Sidorkina, Alla Fabrika and Oleg Rusul 2021 Sustainability of social being as an effect of transforming non-random events into constructive energy (synergetic and transcendent approaches) E3S Web Conferences Volume 258, 07049 (2021) DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125807049>

**Матеріально-технічне забезпечення**

Комп'ютер, он-лайн платформи GoogleClassroom.